

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos alkoholio ir tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių bylose apibendrinimas ir tendencijos 2019 m.

2019-01-23 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-63-629/2019 (UAB „Egilija“)

Dėl Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo (toliau – TKĮ) 14 str. 3 d. 1, 4, 6 p.

Teisėjų kolegija nurodo, jog atsakomybei už padarytą pažeidimą nėra reikšminga, kokių pagrindų įmonė naudojami pagalbinėmis patalpomis. Atsakomybei pakanka ir faktinio patalpų naudojimo, kuris yra įrodytas pirmosios instancijos teismo ištirtais įrodymais, taip pat pačios Bendrovės direktorės E. S. paaiškinimu, kad ginčo cigaretės, rastos pagalbinėse patalpose, priklauso jai.

2019-04-26 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-496-822/2019 (UAB „Alaus puta“)

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo (toliau – AKĮ) 18 str. 3 d. 10 p.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) pripažino, kad nėra pagrindo vertinti byloje nustatytų faktinių aplinkybių kitaip, nei jos nustatytos LVAT byloje Nr. eA-1838-525/2018 bei Nr. eA-513-261/2018. LVAT pripažino, kad Departamentas pagrįstai pareiškėjo veiklą įvertino ne kaip viešojo maitinimo, o kaip prekybos, ir pareiškėjui taikė atsakomybę už AKĮ 18 str. 3 d. 10 p. pažeidimą.

LVAT nesutiko su VAAT išvada, kad Departamentas nesivadovavo baudų skyrimo taisyklėmis. Administracinių teisės pažeidimų kodekse (toliau – ATPK) nustatyta, kad, kai vienas asmuo padaro du ar daugiau administracinių teisės pažeidimų, administracinė nuobauda skiriama už kiekvieną teisės pažeidimą atskirai. Jeigu asmuo padarė kelis administracinius teisės pažeidimus, kurių bylas kartu nagrinėja tas patas organas (pareigūnas) galutinai šiam asmeniui skiriama nuobauda parenkama sankcijos, nustatytos už sunkesnę iš padarytų administracinių teisės pažeidimų, ribose.

Iš pateikto reguliavimo matyti, kad už skirtingus teisės pažeidimus nuobaudos yra skiriamos atskirai, išskyrus tuos atvejus, kai: 1) tas pats subjektas, 2) tuo pačiu metu nagrinėja bylas dėl vieno asmens padarytų skirtingų pažeidimų.

Nagrinėjamu atveju LVAT nustatė, kad Departamento surašyti nutarimai buvo surašyti dėl skirtingų pareiškėjo padarytų pažeidimų, Departamentas juos tyrė skirtingu pagrindu, skirtingu laiku. Vadinas Departamentas ne tik nenagrinėjo, bet neturėjo objektyvios galimybės, todėl neturėjo ir pareigos vadovautis ATPK 33 str. 2 d. nustatyta nuobaudų subendrinimo taisykle.

2019-07-17 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-427-822/2019 (UAB „Masada“)

Dėl bylos sustabdymo iki kol bus priimtas sprendimas kitoje juridinio asmens byloje, praktika dėl baudos skyrimo pakartotinai.

Taigi teismas, siekdamas teisingai pritaikyti Administracinių bylų teisenos įstatymo 100 str. 1 d. 3 p. įtvirtintą bylos privalomojo sustabdymo pagrindą, turi tinkamai nustatyti įrodinėjimo dalyką abiejose bylose. Spręsdamas, ar yra (nėra) dviejų nagrinėjamų bylų tiesioginis teisinis ryšys, teismas turi išsiaiškinti, kokie teisiškai reikšmingi faktai turi būti nustatyti byloje, kurios nagrinėjimą prašoma sustabdyti, ir kokie nustatomi kitoje byloje, dėl kurios siekiama sustabdyti bylą.

Tam kad konkrečiu atveju būtų galima konstatuoti pakartotinį AKĮ 18 str. 3 d. pažeidimą, turi egzistuoti tam tikrų sąlygų visuma: 1) licencijos turėtojas minėtos normos pažeidimą pakartotinai turi padaryti per dvejus metus, 2) Departamento nutarimas dėl prieš tai padaryto licencijos turėtojo pažeidimo turi būti įsiteisėjęs (vykdytinas). Pažymėtina, kad šios sąlygos nėra fakultatyvios, t. y. pakartotiniam AKĮ 18 str. 3 d. pažeidimui kvalifikuoti, jos abi yra būtinos.

2019-07-31 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-754-525/2019 (UAB „Nibrė“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

Patvirtino nuoseklią praktiką, kad alkoholiu prekiaujantis ūkio subjektas yra licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais turėtojas ir yra atsakingas už tai, kad ši prekyba vyktų nepažeidžiant AKĮ reikalavimų. Taigi ūkio subjektas, kaip prekybos alkoholiniais gėrimais licencijos turėtojas, turi pareigą imtis visų **būtinų teisinių, organizacinių (administracinių) priemonių tam, kad nebūtų pažeisti AKĮ reikalavimai** (žr., pvz., LVAT 2012-09-12 nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-2241/2012). Pažymėtina, jog tokios priemonės turi būti **efektyvios**, kad užtikrintų AKĮ nustatytų imperatyvų laikymąsi (žr., pvz., LVAT 2017-04-05 nutartį administracinėje byloje Nr. A-602-525/2017).

Taip pat pakartotai LVAT nuoseklią dėl **juridinio asmens kaltės** įmonės darbuotojui padarius pažeidimą. Dėl pareiškėjo teiginio, jog teismas nevertino jo kaltės ir jam dirbančios barmenės veiksmai negali užtraukti atsakomybės jam kaip juridiniam asmeniui, pažymėtina, kad šiuo aspektu yra išplėtoti aiški ir nuosekli LVAT praktika. LVAT praktikoje ne kartą konstatuota, kad juridinio asmens teisinė atsakomybė nėra atskiriama arba kokiu nors būdu atribojama nuo jo darbuotojų veiksmų, kurie yra (buvo) atliekami kavinės, kaip ekonominio vieneto, teikiamos paslaugos būdu. Tai reiškia, kad tokie kavinės **darbuotojų veiksmai** (paslaugų suteikimas) AKĮ bei TKĮ požiūriu laikytini paties šio ūkio subjekto (pareiškėjo) veiksmais. Todėl tam tikri nurodytų įstatymų pažeidimai, padaryti kavinės darbuotojų, **laikytini pareiškėjo padarytais pažeidimais** (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009-05-26 nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-678/2009, 2011-07-07 nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-2732/2011). Toks AKĮ nuostatų aiškinimas teismų praktikoje grindžiamas poreikiu užtikrinti šių teisės normų saugomas vartotojų teises, kita vertus, užtikrinti būtinumą tokį produktą pardavinėjančiam subjektui laikytis aukštesnių atidumo ir rūpestingumo standartų, kad nebūtų padaryta žala žmogaus sveikatai ir gyvybei (žr., pvz., LVAT 2017-06-02 nutartį administracinėje byloje Nr. A-506-822/2017).

Pakartotinai pasisakyta dėl AKĮ 35 str. nustatytų **bylos nagrinėjimo terminų**. Pažymėtina, kad AKĮ 35 str. nustatyti bylų nagrinėjimo terminai ir jų tarpusavio sąsaja leidžia daryti išvadą, kad naikinamąjį pobūdį turi šioje teisės normoje nurodytas 3 metų, o ne dviejų mėnesio terminas, kaip teigia pareiškėjas. Tai reiškia, kad jeigu dėl tam tikrų teismo pripažintų svarbiomis priežastų paminėtas dviejų mėnesių terminas buvo praleistas, tai nebūtų besąlyginė sąlyga priimtą nutarimą pripažinti neteisėtu ir jį panaikinti. Be to, aiškinant AKĮ 35 str. 2 d. darytina išvada, kad nuostata dėl pažeidimo nustatymo dienos yra adresuota bylų nagrinėjančiai institucijai. Tik šiai institucijai nustačius pažeidimo padarymo faktą (šiai institucijai gavus patikimą ir teisės aktų nustatytu būdu įformintą informaciją apie galbūt padarytą AKĮ pažeidimą), aptariamas terminas yra pradedamas skaičiuoti (žr., pvz., LVAT 2017-06-02 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-506-822/2017).

2019-08-28 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-882-415/2019 (AB „Volfas Engelman“)

Dėl AKĮ 28 str. 1 d. 4 p. taikymo, akcijos organizavimo.

LVAT nurodė, kad nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas, įvertinęs aplinkybes, susijusias su pareiškėjo organizuotu konkursu „Pasaulio skoniai“, padarė pagrįstą išvadą, kad **šiuo konkursu buvo siekiama daryti poveikį vartotojų pasirinkimui išgyti ir (ar) vartoti alkoholinius gėrimus**. Nors konkurso „Pasaulio skoniai“ sąlygos tiesiogiai nereikalavo išgyti ir vartoti alkoholinius gėrimus, tačiau įvertinus šio konkurso komunikaciją (informacijos visumą) matyti, kad pristatant konkursą naudojami vaizdai ir tekstas buvo glaudžiai susiję su AB „Volfas Engelman“ gaminamų alkoholinių gėrimų populiarinimu. Įvairiose konkurso internetinės svetainės skiltyse, pristatant konkursą ir jo prizus, buvo išsamiai ir patraukliai aprašomi bendrovės gaminami alkoholiniai gėrimai, pateikiamos jų nuotraukos. Tokiu būdu **konkurso „Pasaulio skoniai“ komunikacija skatino alkoholinių gėrimų vartojimą ir išsigijimą**, kas yra draudžiama pagal AKĮ 28 str. 1 d. 4 p. Todėl

atsakovas Nutarimu pagrįstai konstatavo šios normos pažeidimą ir skyrė pareiškėjui baudą pagal Įstatymo 34 str. reikalavimus.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2017-10-20 sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-3583-815/2017 (UAB „Maxima“)

Dėl AKĮ 28 str. 1 d. 4 p. akcijos organizavimo „Skonių dienos“.

Vilniaus apygardos administracinis teismas (toliau – VAAT) paaikšino AKĮ 28 str. 1 d. 4 ir 7 p. normų santykį: AKĮ 28 str. 1 d. 4 p. nustatyta, kad įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams Lietuvos Respublikoje draudžiama organizuoti žaidimus, akcijas, konkursus ar loterijas, kurie skatintų įsigyti ir (ar) vartoti alkoholinius gėrimus, o 7 p. – kad šiems subjektams draudžiama skelbti apie alkoholinių gėrimų kainų sumažinimą. Šių nuostatų aiškinimas turėtų būti pateikiamas per AKĮ 1 str. 1 d. nustatytą šio AKĮ tikslą – mažinti bendrąjį alkoholio suvartojimą, jo prieinamumą, ypač nepilnamečiams, piktnaudžiavimą alkoholiu, jo daromą žalą sveikatai ir ūkiui, nustatyti teisės gaminti, parduoti, įvežti, importuoti ir eksportuoti šiame Įstatyme reglamentuojamus alkoholio produktus suteikimo ūkio subjektams teisinius pagrindus. Teismo vertinimu, AKĮ 28 str. 1 d. 4 p. nustatyta **akcija gali būti bet koks veiksmas, kuris skatintų įsigyti ir (ar) vartoti alkoholinius gėrimus, suteikdamas vartotojui tam tikrą papildomą naudą**. Pvz., akcija gali būti toks veiksmas, kai vartotojas netiesiogiai supranta, kad jam apsimoka už mažesnę kainą nusipirkti didesnės talpos tos pačios rūšies alkoholio gėrimą: antai, šioje administracinėje byloje nustatyta, kad vartotojai galėjo pirkti degtinės „Finlandia“ (1 l talpos, alk. 40 % tūrio) už 13,99 Eur, o nepirkti „Finlandia“ (0,7 l talpos, alk. 40 % tūrio) už 15,99 Eur. Dar daugiau, pareiškėja panaudojo tokį marketingą, kad tarp alkoholinio skyriaus lentynų, alkoholinių gėrimų skyriaus praėjime, ant paaukštinimo buvo palyginamai išstatyti alkoholiniai gėrimai: degtinė „Finlandia“ (1 l, alk. 40 % tūrio, kaina 13,99 Eur) bei „Finlandia“ (0,7 l, alk. 40 % tūrio, kaina 15,99 Eur), kurių kainų etiketės pateiktos A4 formato lapuose, kuriuose viršutinėje dalyje pavaizduotas Ženklas. Be to, degtinė „Finlandia“ (1 l, alk. 40 % tūrio, kaina 13,99 Eur) nurodyta Leidinyje. Vadinasi, vien šiuo aspektu, pareiškėja pažeidė AKĮ 28 str. 1 d. 4 p..

Dar daugiau, pareiškėja naudodama Ženklą (A4 formato lapus su taurėmis ir užrašu „Skonių dienos“), Leidinį (reklaminiame leidinyje „Skonių dienos 2017-01-26 - 2017-02-08“) ir kitas šiame sprendime minėtas marketingo priemones (SMS žinutes, pateikdama tam tikrų alkoholinių gėrimų kainų etiketes A4 formato lapuose, išstatydama išskirtinai (lyginant su kitais alkoholiniais gėrimais) alkoholinius gėrimus skyriaus praėjime ant paaukštinimo), netiesiogiai vartotojui leido suprasti, kad ji sumažino kainas tam tikroms prekėms (dėl to net ginčo nėra: nustatyta, kad net 17 prekėms iš 39 kainos buvo sumažintos). Teismas sutinka su Atsakovo pozicija, jog Leidinyje skelbiama informacija apie alkoholinius gėrimus vidutinio vartotojo, įpratusio prie ilgametės prekybos tinklų praktikos tokio pobūdžio kataloguose skelbti apie alkoholinių gėrimų ir kitų prekių kainų sumažinimą, požiūriu yra suprantama kaip akcijos, kuria skatinama įsigyti ir vartoti alkoholinius gėrimus, organizavimo veiksmas, taip pat vidutinio vartotojo yra suvokiama kaip paskelbimas apie faktinį tam tikrų alkoholinių gėrimų kainų sumažinimą, nors ir nenurodant konkrečiai, kiek kainos buvo sumažintos. Vadinasi, pareiškėjos veiksmai pagrįstai buvo kvalifikuoti ir pagal AKĮ 28 str. 1 d. 7 p.

2019-10-09 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-4242-968/2019 (UAB „Akepus“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

Subjektai, kuriems yra taikoma AKĮ 18 str. 3 d. 13 p. išimtis privalo vykdyti baro, restorano, kavinės ar kitą maisto tvarkymo veiklą, šiose įstaigose alkoholiniai gėrimai, nesvarbu, ar pilstomi iš gamyklinių pakuočių ar kitų rezervuarų, turi būti pateikiami taip, kad jie būtų suvartoti viešojo

maitinimo vietos patalpose ar teritorijoje, bet ne tokiu būdu ir forma, kuris nekliudo pirkėjui išsinešti įsigytus alkoholinius gėrimus iš viešo maitinimo vietos ir jais disponuoti savo nuožiūra.

Teisėjų kolegija, įvertinusi, kad Įmonės darbuotoja parduodama alkoholinius gėrimus pirkėjams atsuko kamšelius, dalį alkoholinių gėrimų išpylė į vienkartinės stiklines, kartu parduodama alkoholinius gėrimus gamyklinėje taroje, bare nėra patogių sąlygų alkoholinius gėrimus vartoti vietoje, aptaravimas vykdomas „per langelį“, nurodyta, kad laiku kaip draudžiama alkoholinius gėrimus išsinešti taikomas 50 proc. antkainis, nustatė, kad nagrinėjamu atveju Įmonė sudaro sąlygas išsinešti alkoholinius gėrimus ir maitinimo veikla yra tik imituojama.

Nors bare buvo pakabintas skelbimas apie alkoholinių gėrimų vartojimą vietoje ir draudimą išsinešti, tai, kad pardavėja atidariusi butelį ir dalį alkoholio išpylusi į stiklinę perspėjo pirkėjus apie alkoholio vartojimą vietoje, nepatvirtina fakto, jog buvo imtasi tinkamų priemonių dėl alkoholinių gėrimų vartojimo vietoje.

2019-10-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A-2984-629/2019 (UAB „Masada“)

LVAT pasisakė dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p., įsigaliojusio po 2018-01-01.

Departamentas 2018-06-28 skyrė UAB „Masada“ 578,50 eurų baudą už AKĮ nuostatų pažeidimą. Nustatyta, kad Įmonės darbuotoja neblaiviam pirkėjui įstatyme nustatytą draudžiamu laiku pardavė 6 plastikinius vieno litro talpos butelius alkoholinio alaus. Įmonė, nesutikdama su priimtu nutarimu, skunde jį teismui. Vienas iš įmonės skundo argumentų, kad plastikinė tara, į kurią buvo išpilstytas alus yra grafinai.

Teismas 2019-10-23 nutartimi atmetė Įmonės skundą kaip nepagrįstą ir konstatavo, kad alus supiltas į vienkartinę tarą yra ne grafinas, o neužsuktas plastikinis butelis. Tokį išpilstymo ir vartojimui vietoje pateikimo būdą teismas prilygino alkoholinio gėrimo pardavimą atidarytoje pakuotėje, ką nuo 2018-01-01 įstatymų leidėjas uždraudė. Teismas konstatavo, kad Įmonės pasirinktos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti alkoholinių gėrimų vartojimą vietoje, nėra pakankamos.

2019-10-16 nutartis administracinėje byloje Nr. A-4403-968/2019 (UAB „Nevtemus“)

Dėl AKĮ 18 str. 4 d. 3 p.

Nagrinėjamoje byloje atėjo du asmenys ir pardavėja pardavė 0,7 l talpos brendį, kurį išpilstė į dvi vienkartinės stiklines.

LVAT pasisakė dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p., 4 str. 3 p., įsigaliojusio po 2018-01-01 (alkoholinių gėrimų pardavimo draudžiamu laiku ir asmeniui, jaunesniam kaip 20 metų).

Dėl AKĮ 18 str. 4 str. 3 p. – Pareiškėjo atsakomybei kilti už AKĮ 18 str. 4 d. 3 p. reikšmės neturi, kaip pareiškėjas (jo darbuotojas) naudojasi įstatymo leidėjo suteikta ir AKĮ 18 str. 5 d. įtvirtinta teise tikrinti pirkėjų asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Šiuo atveju akivaizdu, kad Bendrovės darbuotojos nepakankamas rūpestingumas, atidumas aptariamo draudimo prasme lėmė, kad alkoholinį gėrimą įsigijo jį pirkti neturintis teisės asmuo.

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p. pripažino, kad Pareiškėjo nurodytos priemonės (įrengti stalai, sėdimos vietos, bare pakabinti atitinkami pranešimai) nebuvo efektyvios ir pakankamos.

2019-11-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1113-261/2019 (UAB „Olympic Casino Group Baltija“)

Dėl TKĮ 19 str. 1 d. 5 p. – rūkymo kazino.

Aktuali praktika, kadangi teismas pirmą kartą pasisakė dėl rūkymo lošimo namuose, taip pat pasisakė dėl TKĮ 19 str. 1 d. 5 p. aiškinimo apskritai. Aktualu ir rūkymui viešojo maitinimo vietose, kaljaninėse.

LVAT yra išaiškinta, kad įstatymų leidėjas TKĮ 19 str. 1 d. nustatė vietas, kuriose uždraudė rūkyti. Kai kuriose įstatyme išvardintose vietose, atsižvelgiant į įstaigų paskirtį, įstatymų leidėjas šį draudimą nustatė be jokių išlygų. Kitais atvejais (19 str. 1 d. 2, 4, 5 p., 19 str. 4 d.) šį draudimą nustatė su išlyga, kad atitinkamose vietose, kuriose draudžiama rūkyti, gali būti įrengtos specialios patalpos (vietos), kuriose leidžiama rūkyti, tokiu teisiniu reguliavimo siekdamas užtikrinti, kad nerūkantieji nebūtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru. TKĮ 19 str. 1 d. 5 p. pirmiausia yra adresuotas išvardintose įstaigose aptarnaujantiems klientams ir jų lankytojams. <...> Tai reiškia, kad **TKĮ 19 str. 1 d. 5 p. nustatytas draudimas rūkyti yra absoliutus**. Kitaip tariant, yra nustatytos konkrečių vietų teritorijos, kuriose draudžiama rūkyti, kategorijos, eksplicitiškai nurodant ir galimas kai kurių ribojimų išimtis dėl specialių patalpų, kuriose leidžiama vartoti tabako gaminius, aptariamose vietose įrengimo.

2019-12-11 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3453-629/2019 (P. Rugio įmonė „Broliai juodvarniai“

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

Aktuali praktika, kadangi teismas aiškina po 2018 m. įsigaliojusio AKĮ 18 str. 3 d 13 p. nuostatas ir pripažįsta, kad įspėjimai ant taros ir viešojo maitinimo vietos yra neefektyvi ir pasyvi priemonė. Taip pat pripažįsta, kad alkoholinių gėrimų išpilstymas į grafinus ir ėmimas už jį užstato, taip pat yra neefektyvi priemonė, o kaip tik AKĮ reikalavimų apėjimas.